

1

Europa se ~~idući~~ ¹ danas nalazi na otplike pola
 između pokretanja politike zaštite
 okoliša i vizije koja glasi živjeti dobro
 unutar granica našeg planeta. Osnovu ovih
 vizije čini svima znana spoznaja da su

~~4~~ ³ ¹ ²
dobrobit i gospodarsko blagostanje u
 Evropi neraskidivo povezani s njihim
 prirodnim okolišem koji čine plodno tlo,
 čisti zrak i vode. Promatraljući ~~tejelo~~
 posljednje razdoblje, ~~provedbom~~ politika
 zaštite okoliša i klime ostvarene su
 znatne koristi za ~~Funkcioniranje~~
ekosustava Europe te za zdravstvene i
 životne uvjete njezinih građana. I danas
 je ~~okolni~~ ¹ okoliš u brojnim dijelovima
~~EU-a~~ ¹ u dobrom stanju, kao što
 je i bio od početka industrijalizacije.
 Čimbenici koji su ~~tehnički~~ ¹ pridonijeli jesu
~~smanjenje~~ ¹ onečišćenja, zaštita prirode i
 bolje gospodarenje otpadom. Politikama

zaštite okoliša stvaraju se i gospodarske
 mogućnosti. Na primjer, dio ~~proizvodnog~~ ¹ i
~~uslužnog~~ ¹ okoliša i održavanje prirodnih
 resursa porastao je za polovicu. Riječ je
 o jednom od rijetkih gospodarskih sektora

~~u kojem~~ ¹ ostvaren napredak u smislu
prihoda, trgovanja i zapošljavanja od
 početka finansijske krize. Unatoč
 poboljšanjima ~~ostvarenim~~ u smislu stanja
 okoliša u posljednjim desetljećima,

1
 —→ sada ¹
 —→ puta ²

3
 —→ fakve

4
 —→ 1-4 ⁴

5
 —→ žinim ⁵

6
 —→ ip ⁶
 —→ uz provđenje ⁷ le ⁸

9
 —→ kvalitetno

10
 —→ podcrtano

11
 —→ mjesni

12
 —→ Europske unije ¹² ip ¹³

14
 —→ tako ¹⁴ ostvarili ¹⁵ doprinos ¹⁶
 —→ smanjivanje

17
 —→ 4

18
 —→ gdje ¹⁸
 —→ jest ¹⁹
 —→ 20

21
 —→ u zadnjih pet godina

Europa se danas suočava s velikim izazovima. Zbog utjecaja ~~društveno-gospodarskih~~ djelatnosti poput ~~poput~~ poljoprivrede, ribarstva, prometa, industrije, turizma i širenja gradova,

~~Prirodna bogatstva Europe propadaju.~~

Svjetski pritisci na okoliš rastu nezapamćenom brzinom, a potiču ih posebno gospodarski rast te rast stanovništva, kao i promjenjivi obrasci potrošnje.

~~Istovremeno, s porastom razumijevanja obilježja okolišnih ~~europejskih~~ izazova i njihove međuvisnosti o gospodarskim i društvenim sustavima u globaliziranom svijetu, raste i spoznaj da postojeće znanje i pristup upravljanju nisu prikladni za njihovo rješavanje.~~ Prirodna bogatstva EU još uvijek nisu zaštićena i očuvana, niti je njihovo stanje unaprijedeno u skladu s težnjama Sedmog

akcijskog programa za okoliš. Smanjenjem onečišćenja znatno se poboljšala kvaliteta ~~zraka~~ i vode u Europi. No, gubitak funkcija tla, degradacija zemljišta i klimatske promjene i ~~zbog tog~~ razloga su i dalje prijetnje protoku dobara i usluga koji su oslonac

proizvodnji i blagostanju Europe. ~~Načeli su~~ ~~meki ciljevi ispunjeni, smatra se da je~~ ~~taj visokorangirani~~ status očuvanosti

} ~~22~~ ~~23~~

~~Društvenog gospodarenja~~

~~Značajna~~ ~~24~~

~~Mase~~ ~~25~~

~~26~~ ~~27~~
~~28~~ ~~29~~
~~30~~ ~~31~~
~~32~~
~~33~~
~~34~~
~~35~~ ~~36~~
~~37~~

~~38~~
~~39~~
~~40~~

~~41~~
~~42~~
~~43~~
~~44~~
P. ~~45~~
IS ~~46~~

neprihvatljiv za visok udio zaštićenih vrsta i tipova staništa, tako da se nikako ne može smatrati da je Europa na putu do Općeg cilja a to je npr. zaustavljanje gubitka biološke raznolikosti. Gledajući unaprijed, predviđa se pojačanje učinaka klimatskih promjena te se očekuje da će osnovni pokretači smanjenja biološke raznolikosti i dalje postojati. S obzirom na takvo korištenje resursa i niskougljično društvo, kratkoročni su trendovi više ohrabrujući. Emisije europskih stakleničkih plinova ipak su smanjene za devetnaest posto unatoč tome što je došlo do povećanja proizvodnje. U absolutnom su se smislu razdvojile i poveznice između ostalih pritisaka na okoliš. Smanjila se i stopa gospodarskog rasta, upotreba fosilnih goriva kao i emisije nekih onečišćujućih tvari iz prometa i industrije, smanjila se ukupna upotreba europskih resursa. Proizvodi se manje otpada, a stope pravilnog recikliranja su se povećale u gotovo svim državama Europe. Iako politike funkcioniraju, činjenica je da su finansijska kriza i naknadne ekonomske recesije doprinijele smanjenju nekih pritisaka. Preostaje još vidjeti mogu li

- 1 → nepovoljan 47
- 1 → ni u kojem slučaju 48
- 1 → ispunjenja 49 → npr. 50
- B 51
- 1 → povećanje kod 52
- 1 → B 53
- 1 → gubitaka 54
- 1 → učinkovito 55
- 1 → 56
- 1 → unatoč svemu 57
- 1 → veće produktivnosti 58
- 1 → B 59
- 1 → H.S 60
- 1 → nekakvih 61
- 1 → 62
- 1 → 1-4 63 | p 65
- 1 → lučinkovitog 66
- 1 → glavnog 67
- 1 → B 68

se sva poboljšanja i zadržati. Nadalje, ambicioznost postojećih politika okoliša možda i nije prikladna za postizanje dugoročnih okolišnih ciljeva Europe.

Naprimjer, predviđena smanjenja emisija stakleničkih plinova trenutačno nisu dostatna za usmjeravanje EU-a na put ostvarenja cilja u smislu smanjenja emisija. Kad je riječ o rizicima za zdravlje koji su posljedica stanja

okoliša, posljednjih desetljeća došlo je do primjetnih poboljšanja kvalitete vode i vode za kupanje, a razine nekih opasnih zagadjujućih tvari su smanjene. Međutim, unatoč određenim poboljšanjima

kod pokazatelja kvalitete zraka, onečišćenje zraka i onečišćenje bukom i dalje imaju ozbiljne učinke na zdravlje, posebno u gradskim regijama. Puno preuranjenih smrti pripisuje se lebdećim

česticama. Procjenjuje se da je izloženost baci u okolišu Evropske unije svake godine uzrok velike količine preuranjenih smrti od koronarnih srčanih bolesti i moždanih udara. Sve veća

upotreba kemikalija, posebno u proizvodima široke potrošnje, povezuje se s uočenim porastom pojave endokrinoloških bolesti i poremećaja u ljudi. U nadolazećim desetljećima, procjene rizika

H D (69)
— podrtano (70)
— primjeren (71)

} - C (72)

— B (73)

— (74)

— onečišćujućih (75)

— Y (76)

— područjima (77)

— (78)

— EU-a (79)

— mnogih (80)

— Korištenje (81)

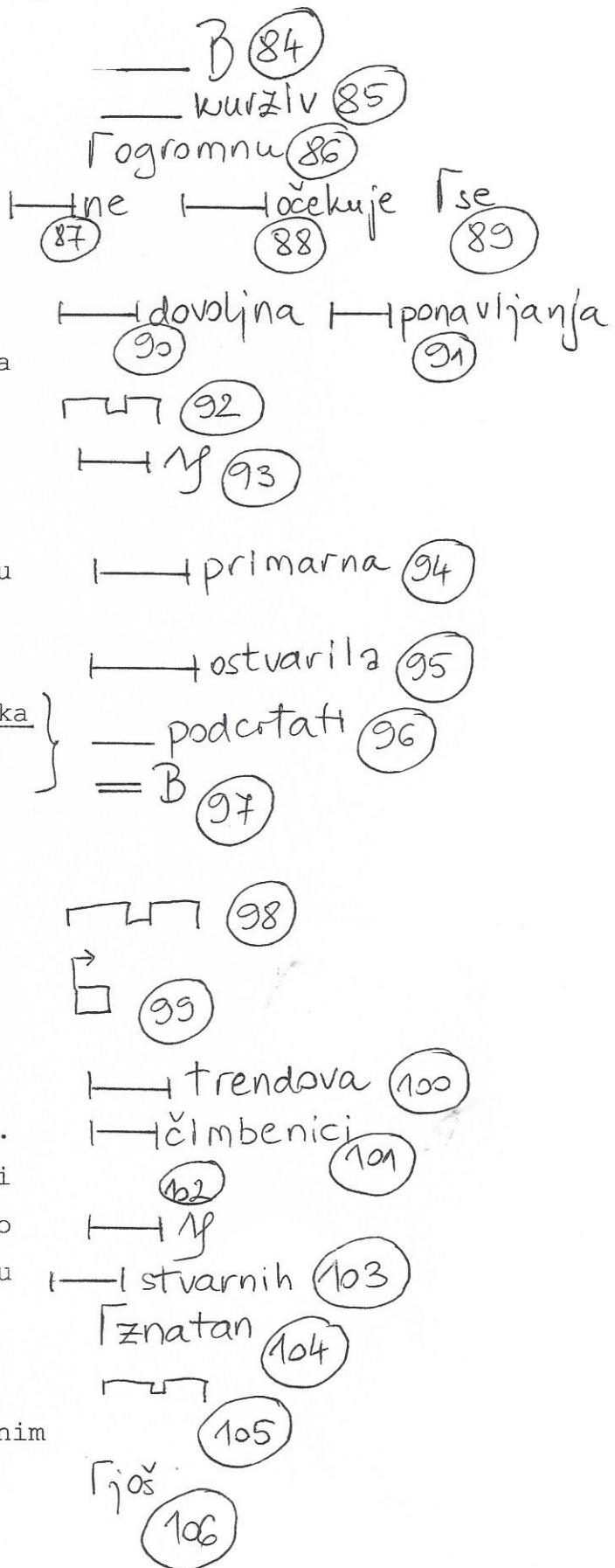
— Y (82)
— (83)

za zdravlje uzrokovanih lošim stanjem okoliša, nesigurne su i izazivaju zabrinutost u nekim područjima.

Naprimjer, ~~nije začekivati~~ da će predviđena poboljšanja kvalitete zraka

biti ~~dostatna~~ za sprečavanje ~~daljnjih~~ štetnih utjecaja, koji mogu nastati, na zdravlje i okoliš, a istovremeno se očekuje ~~radi toga~~ pogoršanje učinka klimatskih promjena na zdravlje.

Promatrajući tri prioritetna područja u Sedmom akcijskom programu za okoliš Europa je realizirala napredak u smanjivanju određenih ključnih pritisaka na okoliš, no tim se poboljšanjima još uvijek nije unaprijedila otpornost ekosustava niti su smanjeni rizici za zdravlje i dobrobit ljudi. Nadalje, dugoročni izgledi nerijetko nisu tako pozitivni koliko bi se iz nedavnih tendencija moglo zaključiti. Razni su faktori zbog kojih nastaju ove razlike. Dinamika okolišnih sustava može značiti da je od početne faze pada pritisaka do očitovanja realnih poboljšanja u stanju okoliša potreban vremenski odmak. Osim toga, brojni su pritisici i zahtjevi, unatoč nedavnim smanjenjima, u absolutnim razmjerima i dalje znatni. Na primjer, tri četvrtina energije kojom se



opskrbljuje EU osigurava se iz fosilnih goriva, što predstavlja značajno opterećenje ekosustava zbog učinka na klimu, kiseljenje i eutrofikaciju.

Povratnim informacijama, ovisnostima i međuzavisnostima u okolišnim društveno-gospodarskim sustavima umanjuju se napor

za ublažavanje pritisaka na okoliš i s njima povezanih učinaka. Naprimjer, poboljšanom je učinkovitošću u

proizvodnom procesu moguće smanjiti cijenu proizvoda i usluga, ali se time potiče rast potrošnje, što je tzv.

bumerang-učinak. Promjena obrazaca

izloženosti i senzibilnosti ljudi, povezanih primjerice s urbanizacijom, može neutralizirati smanjenja zahtjeval.

No, neodrživi sustavi proizvodnje i potrošnje koji su razlog nastanku brojnih pritisaka na okoliš, pružaju i razne

prednosti, uključujući radna mesta i plaće. To bi moglo potaknuti sektore ili zajednice na otpor prema promjenama. Za upravljanje okolišem u Europi najveći izazovi možda proizlaze iz činjenice da

se pokretači, tendencije i učinci u području okoliša sve više globaliziraju.

Danas na europski okoliš, navike potrošnje i životni standard utječe šitav niz različitih dugoročnih mega-trendova.

H Europska unija 107

— kurziv 108

— utjecaja 109

— 110

— B 111

— C 112

— C 113

— osjetljivosti 114

— 115

— pritisaka 116

— uzrok 117

— Tipak 118

— 119

— podrtati 120

— trendovi 121

— U današnje vrijeme 122

— Atrial 123

— 124

— 125

Na primjer, iznačajnim porastom upotrebe resursa i emisija usporedo sa svjetskim gospodarskim rastom, posljednjih su desetljeća neutraliziranje koristi toga

što je EU uspješno smanjila emisije stakleničkih plinova i onečišćenje, a pojavili su se i novi rizici.

Globalizacija lanaca opskrbe znači i to da se brojni jučinci europske proizvodnje i potrošnje događaju u ostalim dijelovima svijeta o čemu Europska poduzeća,

potrošači i donositelji politike imaju ograničena saznanja te ograničene inicijative i doseg utjecaja. U izvješću Europske agencije za okoliš skrenuta je pozornost na žurnu potrebu da se Europa snažnije angažira na integralnom rješavanju postojanih i sustavnih izazova u području okoliša. U izvješću je prelazak na zelenu ekonomiju prepoznat

kao jedna od promjena nužnih za osiguranje dugoročne održivosti EU i njezinog susjedstva. Ukupno gledajući, na temelju analize može se zaključiti da

niti same okolišne politike, a ni

ekonomski i tehnološki potaknuta poboljšanja u smislu učinkovitosti, vjerojatno neće biti dovoljni za ostvarenje vizije. Umjesto toga, za dobar život u ekološkim granicama bit će

- dramatičnim 126
- 127
- C 128 Fod 129
- H Europska unija 130
- B 131
- takoder 132
- E 133 — dugoročne 134 postjedolice
- sustavno 135
- mnoga 136
- 137
- Pem 138
- C 139
- izuzetno 140
- ipš djelotvornije 141
- 142
- Arial 143
- 144
- Europske unije 145
- osnovi 146
- B 147
- 148
- Arial 149

neophodne temeljne promjene u sustavima proizvodnje i potrošnje koji su glavni uzrok pritisaka na okoliš i klimu. Naime, da su potrebne korjenite promjene u najvažnijim institucijama, praksama, tehnologijama, politikama, životnom stilu | razmišljanjima izvjesno je. Prelasku na novi način razmišljanja mogao bi bitno doprinijeti drugačiji pristup postojećoj politici. U području politike zaštite okoliša i očuvanja klime napredak prema dugoročnim rješenjima mogao bi se pospješiti četirima utvrđenim dopunskim pristupima, uzme li se u obzir učinak njihove sinergije i budu li oni provedeni. Ti su pristupi: ublažavanje iznanih učinaka za ekosustave i zdravlje ljudi uz stvaranje društveno-gospodarskih mogućnosti EU-a s pomoću učinkovitih tehnoloških inovacija; prilagođavanje klimatskim promjenama i promjenama u okolišu jačanjem otpornosti; izbjegavanje mogućih štetnih utjecaja iz okoliša na zdravlje ljudi, njihovu dobrobit i ekosustave, poduzimanjem mjera predostrožnosti i preventivnih radnji na temelju ranih upozorenja znanstvenika; i obnavljanje otpornosti u ekosustavima i društvu jačanjem prirodnih potencijala EU-a sve to možemo postići.

